

Moralla vén ilustrado con fotografías mor-nas en branco e preto feitas pola propia autora, que remiten á paisaxe calma, á natureza, en fin, outra vez coma nos poemas, á vida.

Rafael YÁÑEZ JATO

MARTÍNEZ DELGADO, Verónica (2013): *Obra reunida, 1994-2008*. Madrid: Amargord ediciones, 673 pp.

A dor reunida: obra poética de Verónica Martínez

Esta edición bilingüe, en galego e español, que recolle a produción poética de Verónica Martínez, abrangue, como sinala o título, un período de catorce anos e un total de sete obras: *Había tantos tantos homes lilas* (1994), *Deshabitada e sen verdugo* (1996), *Desterrado do meu corpo* (2000), *O ladrón de almas* (2002), *Cara a un solpor de gatos* (2004), *Refuxio* (2006) e, por último, *Cartapedra* (2008).

Esta escolma permite recoñecer na obra da autora, deixando á marxe os temas ou motivos propios de cada un dos poemarios, unha serie de constantes que, a modo de columna vertebral, percorren os seus versos. De entre todas elas, a dor é o sentimento dominante, provocado por múltiples causas: a perda, o acto amoroso, a violencia física e emocional, as ansias frustradas de ser nai, etc. Calquera que sexa a súa orixe, trátase dunha dor profunda, que acompaña de forma case permanente ó suxeito lírico, na realidade e no soño, manifestándose, ás veces de forma sinestésica, mediante os cinco sentidos; unha dor que marca todas as súas experiencias e, especialmente, a vivencia do tempo e do espazo.

O presente, sempre hostil, vólvese a un pasado irrecuperable ou mira cara a un futuro non menos desesperanzador, nun contorno igualmente opresivo: a casa e, particularmente, o dormitorio, espazo de intimidade e de encontro erótico, tórnase prisión, tortura: “Persianas de silencio,/ fiestras que dan a patios escuros/ ou a pinturas de paisaxes con miasmas./ Portas que só pechan” (p. 294); “A casa/ era un espacio inhóspito e mefítico,/ de labirintos concéntricos./ Filtrábase a dor,/ xurraba polas fendas da parede/ e a ausencia tinguía o teito/ de manchas escuras” (p. 296).

As tentativas de fuxida, de liberación, de atopar un refuxio resultan polo común malogradas, pois o espazo non é senón o reflexo da interioridade do suxeito. Algo semellante sucede co propio corpo, outro espazo máis, cos súas formas, a súa arquitectura e os seus percorridos, que unhas veces é sentido como fogar e outras como cárcere: “A miña única casa/ é o meu corpo” (p. 588) fronte a “Síntome/ estraña neste corpo/ que non me pertence” (p. 142).

Atopamos tamén na poesía de Verónica Martínez un sentimento de baleiro, de insensibilidade, da nada, produto precisamente da superación desa dor. Ambos os dous, dor e baleiro, constitúen as dúas caras inseparables dunha mesma moeda. Este par de opostos, irreconciliables mais reconciliados na escritura, non é unha excepción. Nas sete obras aquí reunidas conviven, intercámbianse e confúndese ausencias e presenza, vítimas e verdugos, sufrimento e pracer, roubo e entrega, memoria e esquecemento. Non en van, este volume, a través dunha linguaxe sinxela e un estilo directo e conciso que prescindir de ornamentos superfluos, é a expresión do silencio que habita nas súas páxinas.

Alba DIZ VILLANUEVA

MONTEAGUDO, Henrique (2013): “*En cadea sen prizon*”. *Cancioneiro de Afonso Paez. Poesía galega postrobadoresca (1380-1430 ca.)*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, Secretaría Xeral de Cultura, 207 pp.

Segundo os estudos tradicionais, a partir da segunda metade do século XIV a lírica galego-portuguesa ingresaría nunha fase epigonal de calidade minguante que se prolongaría até mediados da centuria seguinte da man dalgúns inspirados poetas galegos, como Macías o *Namorado*, mais especialmente grazas á achega foránea de autores casteláns como Alfonso Álvarez de Villasandino ou andaluces como García Fernández de Gerena. Deste xeito, as últimas décadas do século XIV e os inicios da centuria seguinte coñecerían un último e modesto florecemento da chamada “escola galego-castelá” (Pena 2002: 275-280, 2013: 203-213), da que, en especial, o *Cancioneiro de Baena* nos deixou un testemuño tan valioso como problemático: